

Uttalelsen nedenfor inngår som del av publiseringen på internett av "Om Stortingets behandling av barnevernsspørsmål i 1995-96".

Nettadresse:

<https://www.mhskanland.net/page47/MHS-Barnevernet-Stortinget-1995-96/index.html>

22. april 1996

Bo Edvardsson

Psykolog, fil.dr., universitetslektor (svensk)

Underviser og leder forskningsprosjekter for sosialarbeidere ved Universitetet i Örebro. En rekke artikler, forskningsrapporter og bøker om dette, bl.a. i 1996 om utredningsmetodikk. Stor innsikt både i utdannelsen av sosialarbeidere og i hvordan sosialvesenet arbeider i praksis, overfor familiene og i rettsapparatet.

Sakkyndig i et 50-talls saker.

*

Professur Skänland

Högskolan i Örebro
 Institutionen för samhällsvetenskap
 S-701 82 Örebro, Sverige

①

gälder
 Hane
 Beier
 Holgerson
 Sjögren
 Klevius
 Schlaug
 (HMS)

Kort yttrande över dokument nr 8:17 om norskt barnevern

Jag ser ingen större anledning att upprepa synpunkter från en del andra svenska bedömare med vilka jag i stor utsträckning är enig.

Text måste Killéns avhandling avvisas på vetenskapliga grunder.

Det finns skäl att peka på forskning om kompensationsfaktorer.

Även mycket av den på freudianska betraktelsesätt byggande ovetenskapliga och ologiska tolkningsfilosofi som förekommer, inte minst vid misstankar om sexuella övergrepp i familjer, måste avvisas.

Det verkar också som om förhållandena i Norge och Sverige uppvisar pinsamma likheter vad gäller handläggningens och de rättsliga processernas kvalitet.

Jag har sedan 1982 arbetat med forskning rörande tankeprocesserna i svensk socialbyråhandläggning och på senare år har vi på högskolan i Örebro arbetat med ett forskningsprojekt rörande utredningsmetodik inom främst svensk socialtjänst, bl a har vi studerat "förföljande strategier" gentemot familjer genom fallstudier av enskilda ärenden och studerat sakligheten i utredningsmetodiken. I stor utsträckning måste de sociala utredningarna betraktas som propagandatexter i strid med föreskriften om "saklighet och opartiskhet" i svensk grundlag (Regeringsformen 1 kap 9§). Frågeställningarna inom detta område framgår mer översiktligt och med exempel i en bok som är under utgivning och som antagligen kan komma att ha sitt intresse även i Norge - Edvardsson, B. *Kritisk utredningsmetodik*. Stockholm: Liber Utbildning. (cirka april 1996).

Den åtminstone i Sverige inte sällan extremt osakliga och ovetenskapliga utredningskulturen innehåller bl a i stor utsträckning bevisfabrikations- och undanhållandestrategier samt den inom propaganda och reklam välkända urvalsprincipen (textensidigt urval av negativ information om föräldrarna). I utredningarna saknas bl a klientperspektiv, barnperspektiv och resursanalyser för de berörda familjemedlemmarna. Dessa har ofta föga eller inte alls fått yttra sig över situationen. Utredningarna manipuleras/tillrättaläggs på så sätt att de politiska nämnderna och domstolarna skall komma att fatta de beslut som utredarna vill, dvs en sammanblandning av utredar- och beslutsfatarrollen sker vanligen.

Utredningar från barnpsykologer och barnpsykiatrer är i genomsnitt sämre än de sociala utredningarna i Sverige, bl a med hjälp av ett mer generaliserande och patologiserande språk. De konkreta evidensen saknas ofta.

Ett mycket stort problem i Sverige är organisationskulturerna inom socialtjänsten med det destruktiva likformighetstryck som dessa har på tjänstemännen. Dessa organisationskulturer innehåller mängder av osakliga myter och märkliga värderingar, t ex rörande kontroll av människor. Jag har ofta haft anledning att beteckna situationen som en organisationspsykos, dvs organisationen brister i förmågan att relatera till verkligheten och saknar uppenbarligen insikt om detta - detta framgår ofta av dokumenten i enskilda ärenden. Det hjälper inte att utbilda blivande socialarbetare i utredningsmetodik, om de sedan ute på arbetsplatserna inte tillåts göra sakliga utredningar.

Sammanfattningsvis vill jag peka på följande handlingsvägar som kan bidra till att förbättra situationen:

- 1) Starkt förbättrad utbildning för blivande socialarbetare, psykologer och barnpsykiatrer i kritisk-saklig utredningsmetodik och kritiskt tänkande (dvs. vetenskapliga grundprinciper, t ex noggrannhet, precisering, hypotestänkande, öppen redovisning av konkret underlag, källredovisning, källkritik, övervägande av alternativa tolkningar, logisk prövning).
- 2) Kraftfulla vidareutbildningsinsatser för redan yrkesverksamma socialarbetare, psykologer och barnpsykiatrer.
- 3) Oberoende samt vetenskapligt och juridiskt kompetenta kvalitetskontroller och utvärderingar av handläggningen av ärenden och av organisationernas, även domstolarnas, arbets sätt.
- 4) Organisationsutveckling - problematisering och förändringsarbete i organisationskulturerna.
- 5) Utveckling av alternativa arbetssätt till tvångsomhändertagande. Många familjehemsplaceringar misslyckas. Den modell med familjerådslag som används på Nya Zeeland och som börjat prövas i några svenska kommuner med stöd av den svenska socialstyrelsen och kommunförbundet bör vara något att överväga även i Norge. Jag hänvisar till de nämnda för mer information.
- 6) En kritisk och konstruktiv forskning behövs som stöd för de angivna insatserna 1-5.

De utifrån den svenska situationen föreslagna sex handlingsvägarna bör användas parallellt. Min föreställning är att de misstag som nu begås innebär omfattande ekonomiska och mänskliga kostnader. Forskning, utbildning, organisationsutveckling mm drar kostnader. Dessa bör betraktas som investeringskostnader, vilka kommer att ge avkastning i minskade kostnader för misstag och i minskat mänskligt lidande.

Högskolan i Örebro den 8 mars 1996

Bo Edvardsson
universitetslektor i psykologi,
fil dr, legitimerad psykolog
Tel